

Høgskolen i Telemark

**EKSAMEN
i**

5313 Offentlig økonomi

07.06.2010

Tid: 9-13

Målform: Bokmål/nynorsk

Sidetal: 2 sider m/oppgavetekst

Hjelpemiddel: Kalkulator

Merknader: Presiser forutsetninger du måtte mene det er nødvendig å ta dersom noe er uklart med oppgaveteksten.

Vedlegg: Ingen

Eksamensresultata blir offentliggjort på studentweb.

Avdeling for allmennvitenskaplege fag.

BOKMÅL

Oppgave 1 (35 %)

Sett at tilbudet av et gode utelukkende medfører faste kostnader. Anta at markedsetterspørselen forbundet med bruken av godet er gitt ved $X = 100 - p$, der p er produktprisen.

- Anta monopol og bestem den pris-mengde-kombinasjonen som gir maksimal fortjeneste for monopolet. Hva er den høyeste faste kostnaden som er forenlig med positiv fortjeneste for monopolet?
- Bestem den samfunnsøkonomisk optimale tilpasningen. Har størrelsen på den faste kostnaden noen betydning i denne forbindelse? Hva er den høyeste faste kostnaden som er forenlig med positivt samfunnsøkonomisk overskudd for dette godet?
- Finn effektivitetstapet forbundet med monopoltilpasningen og forklar hvorfor monopoltilpasningen skaper et effektivitetstap sammenlignet med samfunnsøkonomisk optimal tilpasning.
- Bør vi ha flere tilbydere i det aktuelle markedet? Diskuter kort hva myndighetene kan og bør gjøre i forbindelse med framstillingen av dette godet?
- Diskuter hvorvidt et gode med kostnadsforhold som angitt i denne oppgaven kan betraktes som et kollektivt gode. Gi mulige eksempler.

Oppgave 2 (25 %)

Anta at etterspørselen etter et gode er gitt ved $X^E = 100 - p$ og tilbudet ved $X^T = 3p$. Det er fullkommen konkurranse på det aktuelle markedet.

- Finn markedslikevekt, konsument- og produsentoverskudd uten skatt.

Finansministeren er interessert i hva som vil skje ved ulike former for skatter og subsidier i dette markedet. Han ber deg derfor beregne følgende:

- Virkningen for priser, kvantum og skatteinntekt av å innføre en vareskatt på 20 kroner per enhet.
- Virkningen for priser, kvantum og skatteinntekt av å innføre en vareskatt på 50 % (dvs. at prisen til kjøper er 50 % høyere enn prisen til selger).
- Virkningen for priser, kvantum og samlet utbetaling til subsidiering av å innføre et subsidium på 50 % (dvs. at prisen til selger er 50 % høyere enn prisen til kjøper).
- Forklar hvorfor vi generelt får et effektivitetstap enten vi innfører skatter eller subsidier i dette markedet.

BOKMÅL

Oppgave 3 (20 %)

Forklar følgende begreper/fenomener:

- Effektivitet i konsumet
- Medianvelgerteoremet
- Nyttekostnadsbrøk
- Offentlig forvaltning

Oppgave 4 (20 %)

- a) Forklar hva som menes med en ekstern virkning. Gi noen eksempler på hhv. positive og negative eksterne virkninger.
- b) Vis ved hjelp av en figur hvorfor en vanlig (uregulert) markedsløsning skaper et effektivitetstap når vi har en negativ ekstern virkning knyttet til produksjonen av et gode.
- c) Diskuter hva slags virkemidler som kan være egnet til å redusere (og evt. fjerne helt) effektivitetstapet fra en slik negativ ekstern virkning. Illustrer gjerne med en figur.

Oppgåve 1 (35 %)

Sett at tilbodet av eit gode utelukkande medfører faste kostnader.

Etterspørselen etter godet er gitt ved $X = 100 - p$, der p er produktprisen.

- a) Legg til grunn at det er monopol og bestem den pris-mengde-kombinasjonen som gir maksimal fortjeneste for monopolet. Kva er den høgaste faste kostnaden som er forenleg med positiv fortjeneste for monopolet?
- b) Bestem den samfunnsøkonomisk optimale tilpasninga. Har storleiken på den faste kostnaden noko å seie for dette spørsmålet? Kva er den høgaste faste kostnaden som er forenleg med positivt samfunnsøkonomisk overskott for dette godet?
- c) Finn effektivitetstapet forbundet med monopoltilpassinga og forklar kvifor monopoltilpassinga skapar eit effektivitetstap samanlikna med samfunnsøkonomisk optimal tilpassing.
- d) Bør vi ha fleire tilbydarar i den aktuelle marknaden? Diskuter kort kva styresmaktene kan og bør gjære i forbindelse med framstillinga av dette godet?
- e) Diskuter i kva grad eit gode med kostnadstilhøve som angitt i denne oppgåva kan sjåast på som eit kollektivt gode. Gi moglege døme.

Oppgåve 2 (25 %)

Etterspurnaden etter eit gode er gitt ved $X^E = 100 - p$ og tilbodet ved $X^T = 3p$. Det er fullkommen konkurranse på den aktuelle marknaden.

- a) Finn marknadslikevekt, konsument- og produsentoverskott uten skatt.

Finansministeren er interessert i kva som vil skje ved ulike former for skattar og subsidier i denne marknaden. Han ber deg difor rekne ut fylgjande:

- b) Verknaden for prisar, kvantum og skatteinntekt av å innføre ein vareskatt på 20 kroner per eining.
- c) Verknaden for prisar, kvantum og skatteinntekt av å innføre ein vareskatt på 50 % (dvs. at prisen til kjøpar er 50 % høgare enn prisen til seljar).
- d) Verknaden for prisar, kvantum og samla utbetaling til subsidiering av å innføre eit subsidium på 50 % (dvs. at prisen til seljar er 50 % høgare enn prisen til kjøpar).
- e) Forklar kvifor vi generelt får eit effektivitetstap anten vi innfører skatter eller subsidier i denne marknaden.

Oppgåve 3 (20 %)

Forklar fylgjande omgrep/fenomen:

- Effektivitet i konsumet
- Medianveljarteoremet
- Nyttekostnadsbrøk
- Offentleg forvaltning

Oppgåve 4 (20 %)

- a) Forklar kva som meinest med ein ekstern verknad. Gje nokre døme på høvesvis positive og negative eksterne verknader.
- b) Vis ved hjelp av ein figur kvifor ei vanleg (uregulert) marknadsløysing skapar eit effektivitetstap når vi har ein negativ ekstern verknad knytt til produksjonen av eit gode.
- c) Diskuter kva slags verkemidlar som kan være egna til å redusere (og evt. fjerne heilt) effektivitetstapet frå ein slik negativ ekstern verknad. Illustrer gjerne med ein figur.